

**Wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego
przez Podlaskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2018/2019**

Kontrole

Kontrole planowe:

I. Ocena prawidłowości zapewnienia dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wnioski:

1. Większość szkół i placówek właściwie organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną, jednak stwierdzone pojedyncze uchybienia wskazują, że nie wszyscy dyrektorzy w pełni przestrzegają obowiązujących przepisów.
2. Uchybienia pojawiające się najczęściej to:
 - nieuwzględnienie w arkuszu organizacji przedszkola/szkoły ogólnej liczby godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole/szkołę, w tym liczbę godzin zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizowanych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę i innych nauczycieli,
 - niewłaściwa liczebność uczestników zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - brak oceniania efektywności udzielonej pomocy i formułowania wniosków przez nauczycieli i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi dotyczących dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia, nieuwzględnianie warunków współpracy organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.

Rekomendacje:

1. Wsparcia wymaga organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ze zwróceniem uwagi na ocenę efektywności udzielanej pomocy oraz podejmowanie dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.
2. Zaplanować w kolejnym roku szkolnym kontrole organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (z naciskiem na realizację zaleceń z opinii i orzeczeń, dostosowywania wymagań edukacyjnych, oceniania efektywności podejmowanych działań, przydziału godzin finansowanych przez organ prowadzący, dokumentowania działań, liczebności uczestników zajęć, kwalifikacji nauczycieli).
3. Zaplanować ewaluacje w zakresie wymagań w przedszkolach: Procesy wspomaganie rozwoju i edukacji dzieci są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się. Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji. W

szkołach: Procesy edukacyjne zorganizowane są w sposób sprzyjający uczeniu się. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

II. Zgodność z przepisami prawa funkcjonowania oddziałów międzynarodowych i dwujęzycznych.

Wnioski:

Organizacja pracy w oddziałach dwujęzycznych w publicznych szkołach podstawowych z oddziałami dwujęzycznymi jest zgodna z przepisami prawa.

III. Ocena prawidłowości tworzenia, organizowania oraz funkcjonowania oddziałów sportowych.

Wnioski:

1. Organizacja i funkcjonowanie szkolenia sportowego w oddziałach w szkołach podstawowych odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Różnice w funkcjonowaniu szkół i oddziałów np. różnice w zakresie współpracy z instytucjami, w organizacji obozów szkoleniowych, długości cyklu szkolenia sportowego nie powodują naruszenia porządku prawnego i wynikają z tradycji szkół i własnej oceny skuteczności szkolenia.
3. Szkoły rozpoczynają starania w zakresie wypełnienia standardu ilościowego oddziału sportowego (w co najmniej trzech kolejnych klasach szkoły podstawowej).
4. Szkoły posiadają lub zapewniają dostęp do bazy sportowej zgodnie z rodzajami sportów uprawianych w szkole, np. korzystają z pływalni miejskich, lodowiska, hali sportowej itp.
5. Szkoły o zbliżonym profilu szkolenia współpracują ze sobą w kwestiach udziału w zawodach, obozach szkoleniowych, treningu sportowym i rekrutacji.
6. Obserwowany jest niewielki odsetek uczniów rezygnujących ze szkolenia sportowego na przestrzeni lat, co zapewnia efektywność i ciągłość szkolenia sportowego.
7. W części szkół podejmowane są zabiegi w celu zbudowania dodatkowej motywacji do treningu i szkolenia sportowego, np. spotkanie z mistrzem świata w rzucie młotem i reprezentantką Polski w tej dyscyplinie.
8. W części szkół podejmuje się starania zapobiegające powstawaniu zaległościom w nauce ucznia znajdującego się w systemie szkolenia sportowego poprzez organizowanie nauki podczas trwania i w miejscu obozu sportowego.
9. Jednolitość i jakość szkolenia sportowego zapewnia fakt korzystania przez wszystkich nauczycieli/szkoły z zatwierdzonych przez Ministra Sportu, jednolitych programów szkolenia.

10. Szkoły z dłuższym cyklem szkolenia w ramach oddziałów sportowych (w których przeprowadzono kontrolę planową) są uczestnikami rywalizacji Podlaskiego Wojewódzkiego SZS pod patronatem Podlaskiego Kuratora Oświaty, osiągając corocznie czołowe miejsca w rywalizacji wojewódzkiej, np. Szkoła Podstawowa nr 32 w Białymstoku, Szkoła Podstawowa w Supraślu i Szkoła Podstawowa nr 10 w Suwałkach.

Rekomendacje:

1. Upowszechnić dobre praktyki w zakresie organizacji i funkcjonowania oddziałów sportowych w szkołach.

Kontrole doraźne

I. Kontrole realizacji zaleceń w roku szkolnym 2018/2019 zgodnie z art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.)

Wnioski:

1. W zdecydowanej większości szkół wydane zalecenia zostały zrealizowane.
2. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektorów, prowadzenia dokumentacji/dzienników zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i pracy świetlicy oraz braku określenia spójnych zasad wewnątrzszkolnego oceniania.

II. Kontrole doraźne w zakresie zgodności funkcjonowania szkół publicznych z arkuszem organizacyjnym w roku szkolnym 2018/2019

Wnioski:

1. Uwagi zawarte w opiniach arkuszy organizacji szkół wydanych przez Podlaskiego Kuratora Oświaty zostały uwzględnione przez dyrektorów.
2. Dyrektorzy zdecydowanej większości kontrolowanych szkół/placówek województwa podlaskiego w roku szkolnym 2018/2019 zorganizowali pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego. Jednak przeprowadzona kontrola wykazała, że ponad 22% szkół i placówek funkcjonowało z naruszeniem obowiązującego prawa oświatowego, co skutkowało wydaniem zaleceń przez Podlaskiego Kuratora Oświaty.
3. Wydane zalecenia dotyczyły najczęściej nieprzestrzegania:
 - a. kompetencji rady pedagogicznej w zakresie opiniowania organizacji pracy szkół/placówek,
 - b. zapisów rozporządzenia w sprawie kwalifikacji nauczycieli,

- c. zapisów rozporządzenia w sprawie organizacji pracy szkoły/placówki, m. in. w zakresie przydziału godzin nauczycielom, liczby dzieci/uczniów w grupach/klasach, łączenia klas, przydziału godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, braku godzin zajęć rewalidacyjnych,
- d. obowiązku opiniowania arkuszy organizacji pracy szkoły/placówki przez zakładowe organizacje związkowe.
- e. zapisów statutów w zakresie zapewnienia możliwości korzystania z biblioteki szkolnej,
- f. zapisów rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, t.j. nierównomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, niezróżnicowanie zajęć w każdym dniu oraz łączenie w kilkugodzinne bloki zajęć tego samego typu.

III. Kontrole związane z oceną pracy dyrektorów szkół i placówek

Wnioski:

1. Zdecydowana większość Dyrektorów efektywnie zarządza swoimi placówkami, przy dużym udziale zespołów nauczycielskich.
2. Statuty szkół i regulaminy rad pedagogicznych nie zawsze są dostosowane do obowiązujących przepisów prawa oświatowego oraz specyfiki i potrzeb szkoły.
3. Nieliczne zalecenia po kontrolach dotyczyły nieprawidłowości dotyczących prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej (np.: dzienników lekcyjnych, świetlicy,).
4. Nadzór pedagogiczny dyrektorów szkół/placówek nie zawsze jest sprawowany zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie nadzoru pedagogicznego, tj.: plan nadzoru, wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru nie są przedstawiane w terminach określonych przepisami prawa, zastrzeżenia budzi systematyczność sprawowania nadzoru i jego dokumentowanie.

IV. Kontrole spełniania warunków określonych w art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.), przez przedszkola niepubliczne

Wnioski:

1. Wszystkie kontrolowane przedszkola zostały wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych, w przypadku 11 nastąpiła zmiana wpisu z uwagi na zmianę siedziby, zmianę organu prowadzącego, zmianę typu placówki z punktu przedszkolnego na przedszkole terapeutyczne, zmiana adresu organu prowadzącego, dodanie kolejnej lokalizacji, zmiana nazwy przedszkola.

2. Wszystkie kontrolowane przedszkola posiadały statuty, które w zdecydowanej większości na bieżąco były aktualizowane. (W 1 przedszkolu nie dokonano aktualizacji od 2015 r.)
3. We wszystkich przedszkolach nauczyciele pracują w oparciu o program wychowania przedszkolnego uwzględniający podstawę programową wychowania przedszkolnego.
4. Przedszkola funkcjonują zgodnie z art. 13 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe, tj.:
 - a) realizują programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego,
 - b) zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie ustalonym przez organ prowadzący, nie krótszym niż 5 godzin dziennie,
 - c) przeprowadzają rekrutację dzieci w oparciu o zasadę powszechnej dostępności,
5. Niezgodności z prawem pojawiające się najczęściej to:
 - zatrudnianie na stanowisku nauczyciela osób nieposiadających odpowiednich kwalifikacji,
 - niewystąpienie do Podlaskiego Kuratora Oświaty o zgodę na zatrudnienie osoby, która nie posiada przygotowania pedagogicznego.

V. Kontrole doraźne w zakresie realizacji działań wynikających z pisma Ministra Edukacji Narodowej nr DWKI-WPB.5012.25.2019.BK z dnia 11 maja 2019 r. oraz art. 68 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 w związku z art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.), dotyczących wzmocnienia bezpieczeństwa w szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych.

Wnioski:

1. W prawie wszystkich kontrolowanych szkołach przeprowadzono radę pedagogiczną na temat obowiązków w zakresie zapewnienia uczniom bezpieczeństwa oraz procedur zachowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych oraz spotkania w tym zakresie z rodzicami.
2. We wszystkich szkołach przeprowadzono godziny wychowawcze na temat czynników warunkujących bezpieczeństwo oraz procedur zachowania w sytuacjach nadzwyczajnych.
3. Nieprawidłowości dotyczyły głównie wzmocnienia współpracy z rodzicami: brak informacji dotyczącej osób lub instytucji, do których można zgłosić się o wsparcie w sytuacjach wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowawczej, nie utworzono tzw. anonimowej skrzynki na sygnały.

VI. Kontrole wynikające ze skarg i interwencji zgłaszanych do PKO w roku szkolnym 2018/2019

Wnioski:

1. Niewystarczające działania niektórych szkół w zakresie zapewnienia uczniom szeroko rozumianego bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego, w tym m. in. respektowania zapisów statutów szkół ww. zakresie: organizacji dyżurów, wycieczek, prowadzenia postępowania wyjaśniającego w sytuacji naruszenia przez ucznia zasad wynikających z wewnątrzszkolnego oceniania;
2. Stwierdzenie w niektórych szkołach przypadków braku adekwatnej pełnej pomocy psychologiczno – pedagogicznej udzielanej uczniom, która wynika z opinii i orzeczeń wydanych przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną;
3. Niewystarczające/niezadowolające działania ze strony niektórych nauczycieli w zakresie diagnozy sytuacji wychowawczej w klasach i wdrażania wniosków z niej wynikających celem poprawy relacji, współpracy i integracji zespołów klasowych oraz zapobiegania sytuacjom trudnym;
4. Wzrost liczby przypadków wskazujących na zaburzenia relacji i konstruktywnej komunikacji szkoły z rodzicami uczniów w rozwiązywaniu pojawiających się trudności i problemów;
5. Nierzetelne wykonywanie przez niektórych nauczycieli swoich obowiązków związanych z podstawowymi funkcjami szkoły, tj. dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, m. in. w zakresie wspierania każdego ucznia w rozwoju, dbania o kształtowanie ich postaw moralnych i obywatelskich;
6. Nieprzestrzeganie przez niektórych nauczycieli obowiązującego prawa oświatowego w zakresie klasyfikowania, oceniania i promowania uczniów, pomocy psychologiczno – pedagogicznej, prowadzenia dokumentacji szkolnej oraz prawa szkolnego, w tym statutu i regulaminów wewnętrznych;
7. Mało skuteczny/efektywny nadzór pedagogiczny sprawowany przez niektórych dyrektorów szkół w zakresie:
 - a) monitorowania jakościowego realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań państwa w stosunku do szkół/placówek,
 - b) realizowania planu nadzoru pedagogicznego, tj.: prowadzenia kontroli i obserwacji zajęć, wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań,
 - c) prowadzenia dokumentacji pracy szkoły, w tym szkoły/placówki niepublicznej,
 - d) przestrzegania przez nauczycieli wewnątrzszkolnego oceniania uczniów,
 - e) wdrażania przez nauczycieli wniosków i zaleceń wynikających z opinii i orzeczeń wydanych przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną;
 - f) monitorowania pracy nauczycieli pracujących w jednym oddziale;
8. Ingerowanie lub nierespektowanie przez niektórych dyrektorów kompetencji poszczególnych organów szkoły, tj.: rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego;

Rekomendacje:

1. W ramach posiadanych przez dyrektora kompetencji ustawowych, podejmować działania celem poprawy bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego uczniów w szkołach/placówkach.
2. Wzmocnić nadzór pedagogiczny sprawowany przez dyrektora szkoły w zakresie:
 - a) realizacji pomocy psychologiczno–pedagogicznej zgodnie z potrzebami uczniów/wychowanków oraz obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa,

- b) odpowiedzialnego wypełniania przez nauczycieli swoich obowiązków zgodnie z aktualnym prawem oświatowym i szkolnym,
 - c) prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej lub innej dokumentacji dotyczącej realizowania zadań statutowych szkoły,
 - d) dokonania rzetelnej i merytorycznej diagnozy pracy szkoły/placówki we wszystkich obszarach jej działalności.
3. Podjąć działania zmierzające do poprawy komunikacji szkoły/placówki z rodzicami dzieci/uczniów.
 4. Zatrudniać nauczycieli posiadających kwalifikacje odpowiednie do prowadzonych zajęć.
 5. Przestrzegać w szkołach/placówkach prawa oświatowego i szkolnego.

VII. Kontrole w zakresie spełniania art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe przez szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkoły publicznej.

Wnioski:

1. Zatrudnieni w szkołach nauczyciele w większości posiadają odpowiednie kwalifikacje, jednak zdarzały się przypadki zatrudnienia w liceum ogólnokształcącym dwóch nauczycieli bez wymaganych kwalifikacji określonych dla nauczycieli szkół publicznych. Ponadto w czterech szkołach policealnych zatrudniono nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy posiadają kwalifikacje zgodne z nauczaniem przedmiotem, ale nie posiadali przygotowania pedagogicznego.
2. Zmiany we wpisie do ewidencji szkół niepublicznych są dokonywane na bieżąco, jednak w dwóch szkołach stwierdzono niezgodność danych zawartych we wpisach do ewidencji ze stanem faktycznym w zakresie adresu siedziby szkoły.
3. W jednej szkole opracowane programy nauczania do dwóch przedmiotów nie uwzględniały wszystkich treści programowych zawartych w obowiązującej podstawie programowej.
4. W jednej szkole nie realizowano obowiązkowych zajęć edukacyjnych w wymiarze zgodnym z wymiarem obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonym w szkolnym planie nauczania szkoły publicznej danego typu.
5. Stosowane zasady klasyfikowania słuchaczy są zgodne z zasadami ustalonymi dla szkół publicznych, w przypadku jednej szkoły stwierdzono niezgodną z prawem organizację egzaminów ustnych. Ponadto w jednej szkole stwierdzono niezgodne z prawem dopuszczanie do egzaminów semestralnym słuchaczy.
6. Dokumentacja przebiegu nauczania jest prowadzona zgodnie z zapisami prawa oświatowego, nieprawidłowości wystąpiły w dwóch szkołach. W pierwszej stwierdzono nieprawidłowe dokonywanie sprostowań i oczywistych pomyłek pisarskich w dziennikach lekcyjnych. W drugiej stwierdzono potwierdzanie przez nauczycieli realizacji większej liczby zajęć edukacyjnych niż w wykazie uczęszczania słuchaczy, braki potwierdzania przez

słuchaczy obecności na poszczególnych zajęciach, niewpisywanie ocen uzyskanych w ramach wewnątrzszkolnego systemu oceniania w dziennikach lekcyjnych oraz stosowanie nieaktualnego wzoru arkusza ocen.

Rekomendacje:

1. W roku szkolnym 2019/2020 realizować działania służące podniesieniu kompetencji dyrektorów szkół w zakresie przeprowadzania egzaminów i ustalania ocen klasyfikacyjnych, zatrudniania nauczycieli oraz prowadzenia dokumentacji szkoły zgodnie z przepisami prawa, np. podczas spotkań w rejonach wizytacyjnych.